

materni jezik tako zelo zanemarjal v ljudskih šolah. *) To naj nas tedaj gorko spodbada, da nemudoma prihitujemo o tem vse, kar smo do zdaj zamudili.

Kako pa naj se izobražuje materni jezik?

Slavni nemški šolnik Vernaleken o tem prav dobro modruje in pravi, da se mora otroku pred vsem drugim dati dar jezika, in sicer s tem, da se mu mnogo pripoveduje. Otrok rad posluša; pripoveduj mu tedaj. Več ko učitelj z otroci govori (toda prav govori), bolje je. Beri mu, in daj, da bo bral. Ne pozabi pa, da boš vedno prašal: Ali razumeš, kar bereš? Tedaj: prav govoriti in brati naj se vadijo otroci že v naj prvem razredu. V višjih razredih naj se materni jezik izobražuje s tem, da otroci vadijo se vedno bolj govoriti o kerščanskem nauku, natori, zemljopisju i. t. d. Potem pa naj se vadijo otroci prav spisovati naj pred kratkih stavkov, pozneje pa bolj razširjenih sestavkov. Za ta namen so pripravni lepi pregovori, lepe kratke povestice, primerni listi in druge javne pisma i. t. d. Pri tem pa naj bi učitelj ne pozabil, kar Vernaleken tako skerbno priporoča, namreč: „Učitelji se moramo vedno tudi sami uriti prav spisovati“. Pa ravno tu je zaderika pri marsikteremu učitelju. Učitelj naj sam prav mnogo bere in se vadi spisovati, da bo mogel spolnovati svoje svete dolžnosti, ki mu jih naložuje sreča in blagor njegove šole. Večidel pa so o tem naj slabši tisti učitelji, kateri naj več vpijejo in svojeglavno modrujejo o šolskih zadevah. Poprijemali naj bi se raje tu pa tam vstanovljenih učiteljskih in drugih knjižnic, **) ter zajemali iz njih za se in za svojo mladino neprecenljivega blaga za dušo in telo.

Kerščanska odreja.

(Dalje.)

Rejniki in učenci naj pa od druge strani otrokom tudi živo popisujejo veliko vrednost in žlahtno cenole-

*) Bog hotel, da bi še zdaj pri belem dnevu, in sicer v središču Slovenije, ne bilo tako!

**) Povedali smo že enkrat, da imamo tudi nekteri ljubljanski učitelji svojo že precej obširno knjižnico, h kateri tudi lahko drugi učitelji iz dežele pristopijo in njene izvrstne pedagoške knjige in časopise na dom jemljejo in berejo. Za to plačuje se na leto samo 2 gold. Oskerbnik te knjižnice je zdaj „Tovarišev“ vrednik, ki stanuje v Krakovem blizu Šentjakopskega mosta
h. št. 30.

Vredn.

Vredn.

pih čednost, da bodo ljubezen do kerščanske kreposti v njih srcih obudili, in jih vžgali za resnično vnemo, si to pridobiti. Tudi pri tem je treba opomniti, da se skoraj v vsako pozemeljsko reč veči vrednost in cena stavi, kakor pa v žlahtnost, blagoto kerščanskih čednost. Velika vrednost se stavi v premoženje in bogastvo, v veljavo in čast tega sveta, v kratkočase in veselice; — za visoko vrednost kerščanske kreposti pa se malokdo zmeni! Hvali se živinoreja in sadjoreja, kmetijstvo in obertnija, gospodarstvo in gospodinjstvo; hvali se in povzdiguje narodnost in domorodstvo (vse po pravici, ako v pravi meji, v pravi razmeri in na pravi stopnji ostane); — hvala kerščanske čednosti pa le malokdaj pride na dan, se le malokdaj v misel vzame, se ne stavi na mesto, katero ji gre. Od tod pride, da že otroci, še bolj pa ko odrastejo, vse posvetno visoko cenijo, le po časnih dobrotah hrepené in si zanje vse prizadevajo, — kerščanskih čednost si pridobiti, pa jim še mar ni, ter to v poslednjo skerb odložijo. Da se ta silo napéna, škodljiva, nevarna in pogubljiva razmera po moči odverne, naj se rejniki in učeni pri mladini po naslednjih naukih ravnajo:

a) Dopovejte otrokom, da smo vsi ljudje po božji podobnosti stvarjeni, vsi z enako ceno Jezusove presvete kervi odkupljeni, da smo po takem pred njim vsi enake vrednosti, da on po vnanjšini ne dela med ljudmi nobenega razločka, da ne gleda ne na bogastvo, ne na žlahtni stan, ne na čast in veljavo tega sveta, ne na terdnost in lepoto života, ne na druge take vnanje reči. Kar edino v svetih božjih očeh velja in med ljudmi razloček dela, to so kerščanske čednosti; le te človeka pri Bogu povzdignejo, le te ga Bogu prijetnega, dopadljivega storé, — naj bi pred svetom še takó reven, zaničevan in zanikern bil. To po spričevanju sv. evangelija že nad revnim Lacarjem vidimo in lahko spoznamo.

b) Dopovejte jim, da bomo vse časno mogli zapustiti, in kakor smo goli prišli na svet, bomo tudi goli mogli iti s sveta; vse drugo bomo zapustili in trohljivosti in minljivosti izročili; — same čednosti, ako si zanje zdaj prizadevamo, nam bodo v dobro ostale, in jih bomo seboj nesli kot ceno, za katero se nam bo nebo odperlo in versta med izvoljenimi odkazala.

c) Dopovejte jim pa tudi, da to, kar je minljivega in

kar si svet šteje v srečo, še na tem svetu človeka nič prav srečnega in zadovoljnega ne stori, ker mu v srcu pravega miru in pokoja ne dá. Naj si bo kdo še tako bogat in imeniten, v časti in veljavi pred svetom, naj si bo tudi kralj ali zemlje najviksi poglavar, — vsak ima po svojem stanu svoje težave, ki se na svetu dostikrat za nobeno ceno odpraviti ne dajo. Le samo tisti, ki si za lepe, kerščanske čednosti vse prizadeva, si pridobljuje pravo srečo in zadovoljnost; je miren, pokojin in vesel, akoravno bi ga na svetu stiske in težave zadevale. Krepostni človek neko posebno sladkost in prijetnost občuti, ki se ne dá toliko popisati in dopovedati, če se v srcu ne občuti, in je zapopasti ne more, kdor je sam ne vživa. Tega se prepričamo nad zadovoljnostjo, mirnostjo in veselostjo svetih puščavnikov. To je najmodrejši kralj Salomon sam spoznal konec svojega življenja; potem ko je vse poskusil, kar si na svetu dobrega, lepega, prijetnega in veselega le misliti kdo more, je milo zdihoval, rekoč: „Vse na svetu je nečimerno in prazno, vse je britkost in teža duha, razun — Boga ljubiti in njemu samemu služiti!“

d) Dopovejte jim, da kerščanske čednosti, ki nas Bogu in njegovim angelom in svetnikom dopadljive storé, ki nam pravi mir dodelé, kakoršnega nam svet z vsemi svojimi dobrotami dati ne more, ki nam časno in večno srečo prinesejo, — da te čednosti se dajo sicer s trudom in velikim prizadevanjem zadobiti, pa vendar le pri takem, kdor si jih v mladosti ne pridobljuje; vedno pa jih bo lahko ohranil, kdor si jih v mladosti stori prijatljice in tovaršice svojega življenja. Lahek in sladek mu je jarm Gospodov, kdor se ga z mladega privadi.

Vsi ti in taki opomini so pripravni, strah božji, sovraštvo do greha, ljubezen do kerščanskih čednost v srcih otrok obuditi; ti in taki opomini naj bodo toraj, dragi rejniki in učeniki, vaši nar ljubši in pogostni pogovori z vašimi učenci in učenkami. Ako bote tako ravnali, in ob vsaki lepi priložnosti, ki jo vedno imate in najdete, z lastnim zgledom prave, nehlinjene pobožnosti, zraven pa s tako živo, prepričljivo besedo otroke učili, in jim tako prav iz serca na serce govorili: bote sčasoma vidili in spoznali, da se bodo otroci tega čedalje bolj skerbno varovali, pred čimur ste jih toljkanj svarili in opomi-

njali, — in da se bo v njih sercih čedalje obilniša želja in ljubezen do prave bogoljubnosti, do kerščanske pravičnosti vnela, in da si bodo za to čedalje bolj prizadjali, kar ste jim tolikanj hvalili in priporočevali, v kar ste po resnici največjo vrednost in veljavo postavili. Le potem vam bo kdaj prava, neminljiva „slava“ iz ust vam izročeni donela, in neizrečeno veliko bo potem vaše zasluženje pred Bogom!

Nauk v branji v srednjem in višjem razredu ljudskih šol.

(Dalje.)

Dobra družina v domači hiši, kakor tudi z drugimi dobro izrejenimi ljudmi, otroka naj bolje izobražuje in pripravlja za bravni poduk. Pri branji pa še posebno lahko gledamo na to, kar otroka vsaki pot posebej zadržuje, da ne more razumeti tega, kar bere. Kdor pa otroke zavoljo teh težav zavračuje na poznejši čas, ko jih bodo že sami s svojo pametjo lahko odpravljali, — tako ravna, kakor da bi jim odrekoval potrebnega vodila in potrebnih pripomočkov. Veliko je pa otrok, kateri prav malo ali celó nič ne storé, če so sami sebi pripuščeni. Tedaj ni samo želeti, ampak še celó potrebno se nam mora zdeti, da se otroci v šoli v tej reči naučé toliko, da pri branji ne pazijo manj na zapopadek, kakor na golo mehaniško branje. Vsaka vaja v branji naj se tako obrača, da se otrok sploh duševno izobražuje, in da se toliko zbrhta, da bo poslednjič sam mogel razumeti to, kar bo bral. To se doseže, če se ó zapopadku z otroci pametno in pogosto pogovarja. Kdor se na zapopadek modro ozira, pospešuje s tem tudi mehaniško branje. Kdor namreč razumé in čuti, kar bere, tudi vse stavke prav razdeljuje, pametno naglašuje in resnično izrazuje, tako da skoro ni mogoče pravilno brati, če se ne razumé, kar se bere.

Kako bi, post., otroci naučili se z godeb sv. pisma, katekizma ali drugih reči, ko bi se v šoli le učili brati, pa ne tudi razumeti tega, kar berejo? Kolikor manj otrok razumé zapopadek, toliko manj je tudi sadu in koristi po takem ravnanju. Koliko so se vendar naše nemške šole pregrešile nad slovenskimi otročiči!! Pa vse to bi se še lahko pozabilo, da bi